

Seniory v bzeneckém Domově u sv. Marušky ohrožuje špatné zacházení, upozorňuje zástupce ombudsmana

16.5.2025 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Už od první chvíle bylo jasné, že návštěva týmu kanceláře ombudsmana v Domově u sv. Marušky nebude probíhat standardně. Personál je nejprve odmítl vpustit dovnitř, a i když nakonec omezený vstup umožnil, po zhruba čtyřech hodinách další spolupráci zcela odepřel.

Přístup do prostor domova stejně jako k dokumentaci tak měla návštěva omezený. Proto nemohla v plném rozsahu zhodnotit, zda dochází ke špatnému zacházení se zdejšími klienty, seniory závislými na poskytované péči. Zjištěné poznatky nicméně ukázaly vysoké riziko takového zacházení.

Situace je o to vážnější, že stát v současnosti nemá kontrolu nad kvalitou služeb, které domov provozuje. Zařízení totiž nemá registraci k poskytování pobytových sociálních služeb. Ze sdělení vedení i z předložených dokumentů však plyne, že znaky pobytové sociální služby domova pro seniory či domova se zvláštním režimem naplňuje.

Zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm varuje: *„Poskytování pobytové sociální služby bez registrace lidem s vysokým stupněm závislosti na péči je z hlediska špatného zacházení příliš rizikové a klientům neposkytuje žádné záruky. Domov u sv. Marušky by měl proto o registraci neprodleně požádat, a pokud ji nezíská, poskytování sociální služby ukončit.“*

Přes omezený čas, který měli v bzeneckém zařízení k dispozici, odhalili zaměstnanci kanceláře ombudsmana další závažné problémy. I když je odpovídající péče o klienty klíčová, odborné úkony, jako je podávání léků (včetně injekčních), zde prováděl nekvalifikovaný personál. Léky navíc nebyly uloženy bezpečně a hrozily chyby při jejich přípravě a podávání. Rovněž systém předávání informací o klientech nebyl nastaven spolehlivě a chybělo vedení pravidelné dokumentace.

Zástupce ombudsmana upozorňuje i na nedostatečnou nutriční péči: *„Při zaznamenané praxi může snadno dojít k dlouhodobému zanedbání výživy klienta. Spatřuji zde riziko možných fatálních důsledků.“*

Zarážející je také to, že prostory domova nebyly uzpůsobeny bezbariérově. Většina klientů měla přitom sníženou mobilitu. I to je jedna z příčin, která zde seniorům ztěžovala možnost pravidelného pobytu venku.

Přestože vedení uvedlo, že v domově nežijí klienti s náročným chováním, záznamy personálu ukázaly opak. Nadto vyvolávaly obavy z nezákonného omezování osobní svobody klientů.

„Vzhledem k neuspokojivým zjištěním a nulovému zájmu zařízení o zlepšení jsem se rozhodl upozornit na situaci v bzeneckém Domově u sv. Marušky veřejnost,“ uzavírá výsledky návštěvy Vít Alexander Schorm.

Z poznatků kanceláře ombudsmana vyplývá, že případ Domova u sv. Marušky není ojedinělý. V České republice působí řada nelegálních služeb, které nabízejí zajištění péče zejména seniorům. Jejich provoz však klienty může ohrožovat.

Zástupce ombudsmana se za této situace ztotožňuje s názorem, který koncem minulého roku vyslovil Ústavní soud: „... situace v oblasti péče o seniory, zejména jde-li o její dostupnost, není snadná a tato problematika musí být předmětem celospolečenských debat. Řešením však nemůže být zakládání nelegálních domovů pro seniory stojících mimo jakýkoli veřejnoprávní dohled a monitoring zacházení s osobami, které péči potřebují.“

Preventivní návštěvy před špatným zacházením

Od roku 2006 provádí ombudsman systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením.

Ubytovací zařízení poskytující péči (bez oprávnění) jsou jedním z takových zařízení.

Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně. Zpravidla ji vykonávají pověřené pracovníci kanceláře ombudsmana, konkrétně právníci specializovaní na oblasti sociálních služeb a všeobecné a psychiatrické sestry. Návštěva spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, zaměstnanci a klienty, studiu vnitřních předpisů zařízení a dokumentace včetně zdravotnické.

Návštěvy jsou preventivní, s cílem působit do budoucna a zvyšovat standard poskytování sociálních služeb.

Co se rozumí špatným zacházením?

V zařízeních, kde se poskytuje péče, může mít špatné zacházení například podobu nezajištění bezpečí nebo potřebné zdravotní péče, nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí, posilování závislosti na poskytované péči, nerespektování práva na spoluúčast při rozhodování o vlastním životě, anebo neodůvodněného používání omezovacích prostředků.

Neregistrovaná zařízení

Zákon o sociálních službách definuje domov pro seniory jako zařízení poskytující pobytové služby pro lidi závislé na péči zejména kvůli jejich věku a domov se zvláštním režimem jako zařízení poskytující služby pro lidi například s různými typy demence. Zároveň zákon vymezuje okruh poskytovaných služeb. Pokud někdo poskytuje stejné služby, jako předpokládá zákon, musí k tomu získat registraci. Bez registrace chybí garance jakékoliv odbornosti pečujících, což může mít negativní dopad na zdraví ubytovaných seniorů.

Neregistrované sociální služby nepodléhají kontrole registračních podmínek ze strany registrujících orgánů ani inspekci poskytování sociálních služeb. Chybí tak potřebný dohled nad kvalitou poskytované péče.

- Zpráva ze systematické návštěvy

- Výzva spolku
- Opakovaná výzva
- Ubytovací zařízení poskytující péči bez oprávnění – zpráva ze systematických návštěv ombudsmana

https://www.ochrance.cz/aktualne/seniory_v_bzeneckem_domove_u_sv-_marusky_ohrozuje_spatne_zachazeni_upozorňuje_zastupce_ombudsmana